

สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา

วิทยาการเชี่ยวชาญ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

ความเป็นมาของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน สลับซับซ้อน และสั่งสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน เมื่อพิจารณาในบริบททางประวัติศาสตร์แล้วพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และพื้นที่บางส่วนของจังหวัดสงขลา) ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม รวมถึงประวัติศาสตร์การปกครองที่ผ่านมานับตั้งแต่มีการผนวกดินแดนปัตตานีที่เคยเป็นรัฐอิสระเรื่อยมาจนถึงการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง มีการต่อต้านและการใช้ความรุนแรงมาโดยตลอด นอกจากนี้ การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐยังเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงในพื้นที่ ดังจะเห็นได้จากกรณีเหตุการณ์ที่มีสียัดกรือเซะ จังหวัดปัตตานี โดยเหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 และเหตุการณ์ที่อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2547 (“ประวัติศาสตร์ 2547 ปล้นปืน กรือเซะ ดากใบ ต้นกำเนิดกฎหมายพิเศษ จังหวัดชายแดนใต้”, 2565) ส่งผลให้ความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น คนไทยมุสลิมมีความรู้สึกว่าเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจปฏิบัติต่อคนไทยมุสลิมอย่างไม่เป็นธรรม ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลชุดต่าง ๆ ที่ผ่านมาต่างพยายามหามาตรการในการแก้ไขปัญหาทั้งในด้านความมั่นคง การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ผ่านกลไกต่าง ๆ ดังเช่น การประกาศใช้พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีหน่วยงานหลักที่สามารถบูรณาการการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นระบบ รวมทั้งให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดให้มี “คณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ กพต.” และได้ยกฐานะ “ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ ศอ.บต.” เป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังกำหนดให้มี “สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้” ขึ้น (พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553, หน้า 2-10) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ของตนเอง

องค์ประกอบของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่นายกรัฐมนตรี แต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 49 คน ดังนี้

- 1) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดละ 1 คน
 - 2) ผู้แทนกำนันและผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดละ 1 คน
 - 3) ผู้แทนกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและอิหม่ามประจำมัสยิดจังหวัดละหนึ่งคน ผู้แทนเจ้าอาวาส ในพระพุทธศาสนา จังหวัดละ 1 คน และผู้แทนศาสนาอื่น จำนวน 1 คน
 - 4) ผู้แทนผู้ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวิถีชีวิตของประชาชน ในพื้นที่ จังหวัดละ 1 คน
 - 5) ผู้แทนผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ จังหวัดละ 1 คน ผู้แทนสถาบันศึกษาปอเนาะตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ จำนวน 1 คน และผู้แทนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา จำนวน 1 คน
 - 6) ผู้แทนกลุ่มสตรี จังหวัดละ 1 คน
 - 7) ผู้แทนหอการค้าจังหวัดและสภาอุตสาหกรรมจังหวัดซึ่งมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี ในด้านเศรษฐกิจ พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม แรงงาน หรือเกษตรกรรม จังหวัดละ 1 คน
 - 8) ผู้แทนสื่อมวลชนในกิจการหนังสือพิมพ์ กิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ จำนวน 1 คน
 - 9) ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นซึ่งมิใช่ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ จำนวนไม่เกิน 5 คน
- การแต่งตั้งสมาชิกตาม (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) ให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้มาจากการเลือกกันเองหรือในแต่ละกลุ่มอาจเลือกบุคคลอื่นที่เห็นสมควรเพื่อเสนอแต่งตั้งเป็นผู้แทนสมาชิกในประเภท ของตนได้ ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือก ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่น ให้เป็นไปตามระเบียบ ศอ.บต. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาที่ปรึกษาการบริหาร และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่น พ.ศ. 2554

สมาชิกสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละ 3 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ต้องไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน

อำนาจหน้าที่ของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 กำหนดอำนาจหน้าที่ ของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไว้ดังนี้

1. ให้ความเห็นในนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำนักงานสภาความมั่นคง แห่งชาติจัดทำหรือปรับปรุงเพื่อเสนอสภาความมั่นคงแห่งชาติพิจารณา
2. ให้คำปรึกษา เสนอแนะ ร่วมมือ และประสานงานกับ ศอ.บต. ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
3. ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ของ ศอ.บต. แล้วรายงานต่อ เลขาธิการ ศอ.บต. และนายกรัฐมนตรีเพื่อทราบ

4. ให้ความเห็นในเรื่องที่นายกรัฐมนตรี หรือเลขาธิการ ศอ.บต. เห็นว่าสมควรได้รับฟังความคิดเห็นของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อประกอบการพิจารณาในการบริหารการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

5. แสวงหาข้อเท็จจริง ข้อมูลข่าวสาร หรือข้อคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่

6. เสนอความเห็นต่อเลขาธิการ ศอ.บต. เพื่อประกอบการพิจารณาในการสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายพลเรือนออกไปจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามมาตรา 12 และหากมีกรณีฉุกเฉินหรือมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ประธานสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะเสนอความเห็นไปก่อนก็ได้ แล้วรายงานให้สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ทราบโดยเร็ว

7. พิจารณาเรื่องร้องเรียนของประชาชนที่เกี่ยวกับปัญหาความไม่เป็นธรรมหรือได้รับความเดือดร้อน อันเนื่องมาจากการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อการนี้อาจเชิญเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นหรือให้จัดส่งเอกสารหรือข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

8. แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือหรือปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม

9. ออกระเบียบเกี่ยวกับการประชุมและระเบียบอื่นที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่

บทบาทของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

หลังจากที่ได้มีการคัดเลือกสมาชิกสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2554 โดยมีนายอาซิส เบ็ญหาวัน เป็นประธานสภาฯ ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาจำนวน 10 คณะ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการการศึกษา 2) คณะกรรมการยุติธรรม 3) คณะกรรมการการสื่อสารและมีส่วนร่วม 4) คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5) คณะกรรมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและคนพิการ 6) คณะกรรมการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ 7) คณะกรรมการศาสนาและวัฒนธรรม 8) คณะกรรมการยุทธศาสตร์และกิจการสภา 9) คณะกรรมการการต่างประเทศ และ 10) คณะกรรมการการพิจารณาปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (สรุปผลการดำเนินงาน 3 ปี สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้, ม.ป.ป.)

โดยในห้วงระยะเวลาการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2556 มีผลงานในการขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้, ม.ป.ป.) อาทิ

- การแสวงหาข้อเท็จจริงการเสียชีวิตของผู้เฝ้าศาสนา ประชาชน เด็ก จากสถานการณ์ความไม่สงบ
- การเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพูดคุยเพื่อสันติภาพระหว่างรัฐบาลกับผู้มีความเห็นต่าง
- ผลักดันทุนการศึกษาให้กับเยาวชนในพื้นที่เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

- การให้สิทธิพิเศษแก่ทันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- การสนับสนุนให้ผู้ต้องขังในเรือนจำทั้งหญิงและชายได้แต่งกายให้ถูกต้องตามหลักศาสนาและการให้มืออาหารฮาลาลในเรือนจำ
- การอุดหนุนเงินพิเศษให้สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และผู้นำศาสนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- เสนอให้มีการจัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) รูปแบบใหม่
- การขยายมาตรการสินเชื่อผ่อนปรน (Soft Loan)
- เสนอให้มีการเพิ่มเงินกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจากรายละ 16,000 เป็น 20,000 บาท
- เสนอให้กรมวิชาการเกษตรปลูกยางพันธุ์พื้นเมืองเพื่อนำเมล็ดพันธุ์ไปเพาะกล้าขาย เพื่อติดตามยางพันธุ์ให้ได้ปีละ 3.5 ล้านเมล็ด
- เสนอให้วันตรุษจีนเป็นวันหยุดราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอันต้องยุติลงหลังจากปฏิบัติหน้าที่เป็นระยะเวลา 3 ปี โดยสมัยรัฐบาลของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เห็นว่าองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในขณะนั้น อันเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้กฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่อาจใช้บังคับได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จึงได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 ลงวันที่ 4 เมษายน 2559 เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กำหนดให้มี “คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้” ขึ้น เพื่อทำหน้าที่แทน “สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้” ประกอบด้วยกรรมการจำนวน ไม่เกิน 60 คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งที่บุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีผลงานเป็นที่ยอมรับในด้านการแก้ไขปัญหา และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์แก่การบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำหรับองค์ประกอบของ “คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้” ที่ตั้งขึ้นใหม่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 ดังกล่าว กำหนดให้กรรมการฯ มาจาก

- 1) ผู้ซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยการพิจารณาร่วมกันของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนไม่เกิน 45 คน
- 2) ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจากผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล และผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา จังหวัดละไม่เกิน 2 คน
- 3) ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนไม่เกิน 5 คน

คณะกรรมการที่ปรึกษาฯ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี และให้มีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษา เสนอแนะ ร่วมมือและประสานงานกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความเห็นในเรื่องที่นายกรัฐมนตรีหรือเลขาธิการ ศอ.บต. เห็นว่าสมควรได้รับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณา

ในการบริหารการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือหรือปฏิบัติงานตามความเหมาะสม

ทั้งนี้ ได้มีนักวิชาการและประชาชนในพื้นที่ตั้งข้อสังเกตว่า สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีที่มาหลากหลายทั้งจากตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา ผู้แทนกลุ่มสตรี ทหารการค้า สื่อมวลชน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นการเลือกกันเองของภาคประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ แต่ในส่วนของคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มาจากการเสนอชื่อของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) การเสนอชื่อจากผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 จังหวัด คือ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และสงขลา และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น มาจากการแต่งตั้งของฝ่ายรัฐ ทำให้มีข้อกังวลว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้แทนสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น เท่ากับว่าเป็นการตัดอำนาจประชาชนแล้วดึงกลับไปให้รัฐ โดยเฉพาะ กอ.รมน. และผู้ว่าราชการจังหวัด ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ลดลง (“คสช.บอนไซ ศอ.บต.-ตัดอำนาจประชาชน?” 2559) และหากพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอำนาจหน้าที่เพียงให้คำปรึกษา เสนอแนะ ร่วมมือ ประสานงานกับ ศอ.บต. ให้ความเห็นในเรื่องที่นายกรัฐมนตรีหรือเลขาธิการ ศอ.บต. เห็นว่าสมควรได้รับฟังความคิดเห็นและแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานได้เท่านั้น ทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาการก่อความไม่สงบไม่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

ด้วยสภาพปัญหาที่เกิดจากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ 4 เมษายน พุทธศักราช 2559 กำหนดให้ตั้งใช้บังคับบทบัญญัติบางมาตราของพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 อันส่งผลให้ไม่มีสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผู้แทนจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นสมาชิกผู้เคยทำหน้าที่เป็นเวทีรับฟังเสียงสะท้อนและก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง อีกทั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 ที่ปฏิบัติงานมาระยะเวลาหนึ่งไม่สามารถตอบสนองการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความอ่อนไหวสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยนายยุณยติ วาบา กับคณะรองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล กับคณะ และนายรอมฎอน ปันจอร์ กับคณะ จึงเสนอร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ 4 เมษายน พุทธศักราช 2559 พ.ศ. เพื่อให้สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 กลับมาปฏิบัติงานในการร่วมแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกครั้ง ซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวและตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาก่อนเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

ต่อมาเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2567 ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหาร และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ 4 เมษายน พุทธศักราช 2559 พ.ศ. และเห็นชอบข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ วิสามัญเพื่อนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป (คณะกรรมาธิการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 เรื่อง คณะกรรมการ ที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการ รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ 4 เมษายน พุทธศักราช 2559 พ.ศ., 2567, น. 6) ประกอบด้วย

1. คณะรัฐมนตรีควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีดังนี้ “ เหตุผล โดยที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหาร และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ 4 เมษายน พุทธศักราช 2559 ใ้เห็นการบังคับใช้บทบัญญัติมาตราต่าง ๆ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 โดยเฉพาะบทบัญญัติในส่วนที่ เกี่ยวกับสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรี ในส่วนที่อ้างถึงสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 และกำหนดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่แทน ด้วยกลไกและอำนาจหน้าที่เช่นนี้ได้สะท้อนความเป็นตัวแทนและหลักการการมีส่วนร่วม ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งยังมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ และความจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ คำสั่งยังกำหนดบทบาทให้ กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรมีอำนาจเบ็ดเสร็จเหนือศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้และส่วนราชการพลเรือนอื่น ทั้งยังขยายบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักรที่เกี่ยวข้องกับภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นไป อย่างกว้างขวางมากขึ้น ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหา การบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดน ภาคใต้ รวมทั้งกระทบต่อกระบวนการสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากได้สร้างเงื่อนไข และข้อจำกัดการมีส่วนร่วมของประชาชน ลดทอนความไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อกระบวนการสร้างสันติภาพ และการพัฒนาพื้นที่ และเป็นการทำหน้าที่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย จึงไม่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหาและไม่สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการบริหารราชการ จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 เป็นเหตุสมควรให้ยกเลิกคำสั่งดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

2. นายกรัฐมนตรีควรสนับสนุนให้ศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จัดโครงสร้างองค์กร มอบหมายผู้บริหารและปฏิบัติงานที่มีความรู้และเข้าใจกระบวนการทำงานของประชาชน

และจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการทำงานของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยต้องคำนึงถึงความคล่องตัว ความเป็นอิสระทางความคิดและประสิทธิภาพการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนสูงสุด และให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการข้างต้นอย่างเพียงพอและเหมาะสม

3. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ควรพิจารณาเสนอชื่อสมาชิกสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 มาตรา 19 (9) โดยให้พิจารณาว่ายังขาดตัวแทนจากภาคส่วนใดทั้งที่กำหนดไว้ในมาตรา 19 (1)-(8) และได้กำหนดไว้ ก็ให้พิจารณาแต่งตั้งจากตัวแทนของภาคส่วนที่ขาดนั้นเป็นลำดับแรกก่อน และให้คำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างหญิง ชาย และเยาวชน เพื่อให้สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบไปด้วยประชาชนทุกภาคส่วน

4. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ควรพิจารณาเร่งรัดจัดทำระเบียบที่จำเป็นและสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 มาตรา 23 เพื่อให้เป็นมาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกภาคส่วนที่คำนึงถึงหลักการบริหารที่มีส่วนร่วมของประชาชน

5. นายกรัฐมนตรีควรสนับสนุนให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) กำหนดให้มีผู้แทนจากสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบของคณะพูดคุยสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทุกระดับ และเป็นกลไกสำคัญในการรับฟังเสียงสะท้อนและปรึกษาหารือสาธารณะ (Public Consultation) จากประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการสร้างสันติภาพ

6. คณะรัฐมนตรีควรพิจารณาปรับปรุง แก้ไขและเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับทิศทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในสถานการณ์ปัจจุบันและรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าวควรมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) ให้มีระบบบริหารราชการที่ให้อำนาจประชาชนต่อการกำหนดและกำกับทิศทางและนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

2) ให้มีสมาชิกสภาที่ปรึกษา ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนร่วมกับระบบสรรหา (เดิม)

3) ให้สภาที่ปรึกษา มีสัดส่วนที่คำนึงถึงความเท่าเทียมระหว่างเพศ และให้เพิ่มองค์ประกอบจากกลุ่มเปราะบาง และกลุ่มเยาวชน

4) ให้มีมาตราเฉพาะรองรับกระบวนการและผลลัพธ์ของการพูดคุยสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าด้วยกลไกและแนวทางการเสริมสร้างสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้

ทั้งนี้ สภาผู้แทนราษฎรได้ส่งร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ 4 เมษายน พุทธศักราช 2559 พ.ศ. ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้วเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณา โดยในคราวประชุมวุฒิสภาเมื่อวันอังคารที่ 13 สิงหาคม 2567 ที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร และหลังจากนี้เมื่อนายกรัฐมนตรีนำขึ้น

ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะกลับมามีบทบาทในการส่งเสริม การพัฒนา และแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อีกครั้ง

อนึ่ง อดีตสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีข้อสังเกตเกี่ยวกับ กระบวนการคัดเลือกใหม่ต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงความเป็นตัวแทน เพราะกลไกนี้ถูกออกแบบมาให้ ทำหน้าที่ให้ความเห็นในการบริหารและการพัฒนาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ เพื่อไม่ให้เกิดการสร้าง เจ็บใจใหม่ของความขัดแย้ง และกระบวนการในการคัดเลือกผู้แทนจาก 8 กลุ่ม ควรกำหนดวิธีการที่เหมาะสม เนื่องจากสภาพปัญหาการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า “สมาชิกสภาฯ ที่เป็นข้าราชการสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นหรือข้าราชการครูที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือเลขาธิการ คอ.บต. แต่ต้อง มาทำหน้าที่ให้คำปรึกษา อาจเป็นกลไกที่ผิดเพี้ยนไป สมาชิกสภาฯ ควรเป็นภาคประชาชนหรือภาคประชาสังคม จะเหมาะสมกว่าจะได้ไม่มีภาวะรอนายสั่ง การเลือกสมาชิกจากกลุ่มครูหรือบุคลากรด้านการศึกษา มักจะได้คน ในสังกัด สพฐ. (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) แต่ปัญหาจริง ๆ อยู่ที่การศึกษาเอกชน คือ สถาบันปอเนาะกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ควรจะถูกดูแลมากกว่า ก็ควรเข้าไปเลยว่า สมาชิก ควรเป็นตัวแทนจากการศึกษาเอกชน เพื่อจะให้ความเห็นได้ตรงกับปัญหาเพราะกลไกการศึกษาใน กระทรวงศึกษาธิการอาจจะไม่ได้มีปัญหา หรือแม้แต่พระสงฆ์ที่มาเป็นสมาชิกก็อาจจะไม่เหมาะสมในบางเรื่อง ดังนั้นควรเป็นตัวแทนเจ้าอาวาสหรือตัวแทนของพุทธศาสนาจากกลุ่มคนไทยพุทธจะดีกว่า จะทำให้มองปัญหาได้ แต่ที่ผ่านมามักได้คนที่ไม่ตรงกับปัญหาหรือไม่ตรงกับงาน เช่นเดียวกับตัวแทนกลุ่มสตรีอาจครอบคลุม กลุ่มเยาวชนด้วย หรือกลุ่มเศรษฐกิจที่เลือกจากหอการค้าหรือสภาอุตสาหกรรม อาจจะไปลงถึงสมาคม นักธุรกิจมุสลิมหรือกลุ่มอื่นที่มีโอกาสเป็นตัวแทนได้” (มูฮัมหมัด ตือราแม, 2567)

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีมูลเหตุมาจากหลายปัจจัยที่มีความซับซ้อน และเชื่อมโยงกันในหลายมิติไม่ว่าจะเป็นด้านประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ และศาสนา เนื่องจาก พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เคยเป็นส่วนหนึ่งของรัฐปัตตานีที่มีความเป็นเอกราชมาก่อนที่จะถูกผนวกรวมเข้า เป็นส่วนหนึ่งของสยาม ทำให้ชาวมลายูมุสลิมในพื้นที่รู้สึกว่าการกลืนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ของคนในพื้นที่ อีกทั้งปัญหาในการจัดการปกครองและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม ทำให้เกิดความรู้สึก ไม่ไว้วางใจและต่อต้านอำนาจของรัฐบาลกลาง และปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมากว่า 20 ปี นับตั้งแต่เหตุการณ์กลุ่มคนร้ายเข้าปล้นอาวุธปืนจากค่ายกรมหลวง นราธิวาสราชนครินทร์ กองพันพัฒนาที่ 4 อำเภोजะเอย์ริง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 รัฐบาลชุดต่าง ๆ ที่เข้ามาบริหารประเทศ ต่างพยายามปรับเปลี่ยนนโยบายและแนวทางแก้ไขปัญหามาให้สอดคล้อง กับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละช่วงเวลา รวมไปถึงการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหา ความไม่สงบให้มีความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งในสมัยรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มี “สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้” ประกอบไปด้วยตัวแทน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา ผู้แทนกลุ่มสตรี หอการค้า สื่อมวลชน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นการเลือกกันเองของภาคประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการบริหารและการพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ศึกษาวิเคราะห์และติดตามผลของโครงการและนโยบายที่มีผลต่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงเสนอแนวทางแก้ไขหรือปรับปรุงหากพบปัญหาหรืออุปสรรค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่ เพื่อพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน ประสานงาน และติดตามความคืบหน้าของการดำเนินโครงการต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้และสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันที รายงานผลการดำเนินงานและเสนอแนะต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะประเด็นที่สำคัญและต้องการความเร่งด่วน และจัดประชุม รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและชุมชนในพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

หากพิจารณาถึงบทบาทและผลงานของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในห้วงวาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปี (พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2556) ถือเป็นความพยายามที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความท้าทายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความมั่นคง แม้ว่าจะสามารถสร้างผลงานสำคัญหลายประการ เช่น การแสวงหาข้อเท็จจริงในการเสียชีวิตของผู้นำศาสนา ประชาชน เด็ก จากสถานการณ์ความไม่สงบ การเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพูดคุยเพื่อสันติภาพระหว่างรัฐบาลกับผู้มีความเห็นต่าง การเสนอให้วันตรุษจีนเป็นวันหยุดราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลักดันทุนการศึกษาให้กับเยาวชนในพื้นที่เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เป็นต้น แต่ด้วยสภาพปัญหาความเชื่อมั่นหรือความไว้วางใจระหว่างประชาชนในพื้นที่กับภาครัฐ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา การบริหารจัดการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความซับซ้อน เนื่องจากมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อีกทั้งการก่อเหตุความไม่สงบยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรสร้างความเชื่อมั่นระหว่างภาครัฐและประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ โดยให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจัง และดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความโปร่งใสและยุติธรรม เน้นสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำศาสนา และประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ทุกกลุ่มมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ส่งเสริมการพูดคุยและการเจรจาระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือที่แท้จริง ลดความขัดแย้งและความรุนแรงในระยะยาว และควรมีการพัฒนาพื้นที่ให้ครอบคลุมในทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ 4 เมษายน พุทธศักราช 2559 พ.ศ. (2567). **ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ 4 เมษายน พุทธศักราช 2559 พ.ศ.** สืบค้น 27 สิงหาคม 2567 จาก https://lis.parliament.go.th/attach/extension/mod03_999/mod03_20240715154844.pdf
- “คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร” (4 เมษายน 2559). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 133 ตอนพิเศษ 79 ง, หน้า 35-37. ประวัติศาสตร์ 2547 ปล้นปืน กรือเซะ ตากใบ ต้นกำเนิดกฎหมายพิเศษ จังหวัดชายแดนใต้. 25 ตุลาคม 2565. **ไทยรัฐออนไลน์**. สืบค้น 6 ธันวาคม 2565 จาก <https://plus.thairath.co.th/topic/speak/102296>
- “พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553” (29 ธันวาคม 2553). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 127 ตอนที่ 80 ก, น. 1-16.
- มูฮำหมัด ดือราแม. (2567). **ทบทวนบทบาทสภาที่ปรึกษาฯ ชายแดนใต้ คืบหน้าบทบาทพลเรือนช่วยดับไฟใต้ หลังโดน คสช.ยุบไปนานเกือบ 10 ปี**. สืบค้น 3 กันยายน 2567 จาก <https://prachatai.com/journal/2024/08/110508>
- สำนักงานเลขาธิการสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (ม.ป.ป.). **สภาที่ปรึกษาเพื่อประชาชนนำสันติสุขสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้**. สืบค้น 21 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.sbpac.go.th/wp-content/uploads/2020/07/สภาที่ปรึกษาฯ-เพื่อประชาชน-นำสันติสุขสู่-1-1.pdf>
- สรุปผลการดำเนินงาน 3 ปี สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (ม.ป.ป.). **3 ปีที่ “วาดหวัง” และ “พึงพา” ได้**. สืบค้น 27 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.sbpac.go.th/wp-content/uploads/2020/07/สรุปผลการดำเนินงาน-3-ปี-สภาที่ปรึกษาการบริหาร.pdf>